

Laikas 9. Istorijos vadovėlis 9 klasei. II dalis

Ignas Kapleris, Anželika Laužikienė, Antanas Meištas, Karolis Mickevičius, Robertas Ramanauskas, Živilė Tamkutonytė-Mikailienė (leidykla *Briedis*, 2023).

VERTINIMAS

Istorijos vadovėlis yra parengtas atsižvelgiant į 2022 m. patvirtintą istorijos bendrąją programą. Kadangi programoje 9 (I gimnazijos) klasėje Naujųjų laikų istorijos turinys nepatyrė didelių pokyčių, todėl naujai parengtame vadovėlyje laikomasi ankstesnių metų leidyklos *Briedis* istorijos vadovėlių sudarymo praktikos: pateikta daug įvairių rūšių šaltinių ir daug užduočių bei klausimų. Visa tai atveria plačias galimybes mokytojams pasirinkti tinkamiausias mokymo, o mokiniams – mokymosi veiklas. Kita vertus, vadovėlis yra papildytas naujais elementais, kuriuos lemia dabarties ugdymo ypatumai ir nustatyti reikalavimai vadovėliams.

Atskirai norėčiau paminėti keletą vadovėlio ypatumų.

- 1) Yra pateiktos 42 temos (medžiaga pamokoms pagal programą) ir 8 temos, kurios skirtos 30 proc. mokytojo nuožiūra pasirenkamų pamokų. Antros vadovėlio dalies apimtis – 123 puslapiai.
- 2) Kiekvienai pamokai skirtos užduotys suskirstytos į tris lygius (nuo patenkinamo iki aukštesniojo lygio), taip pat jos skirtos mokinių darbui poromis ir grupėmis.
- 3) Vadovėlyje sistemingai siūloma skirti užduotis, skatinančias mokinius susirasti ir tyrinėti įvairius istorijos išteklius (bibliotekose, muziejuose, internete).
- 4) Pateiktos sudarytos atmintinės, kurios pasitarnauja mokant(is) nagrinėti įvairius istorijos šaltinius ir tuo būdu plėtojant(is) įvairaus pobūdžio gebėjimus („Istorija aktyviai“).
- 5) Kadangi naudojama santykinai daug to laikotarpio meno kūrinių, todėl yra dažnai paaiškinta, kas tame kūrinyje yra pavaizduoti (iškilios asmenybės, simboliai ir kt.).
- 6) Pateikta kiekvieno skyriaus santrauka, kuri turi pasitarnauti susisteminant skyriaus medžiagą. Taip pat pateikta mokiniams savo žinių ir gebėjimų įsivertinimo sistema („Žinau, moku, galiu“).
- 7) Kiekviena tema (pamoka) pradedama trumpu įvadu ir klausimais, kuriais siekiama sudominti mokinius šia tematika, akcentuoti svarbiausius aspektus.

Pastangos įnešti naujovių kai kuriais atvejais gali būti vertinamos ne vienareikšmiai. Tuo būdu siekis laikytis aiškios sistemos arba panašaus turinio veiklų (pvz., skiriant užduotį surasti savarankiškai medžiagos internete arba bibliotekoje ir parengti pranešimą klasės draugams) gali būti traktuojamos kaip per dažnai pateiktos. Neabejotinai sudėtinga yra numatyti kiekvienos užduoties (klausimo) sudėtingumo lygį, nes mokinių pasiekimai skirtingose mokyklose ar net tos pačios mokyklos klasėse yra skirtingi. Deja, tyrimų apie tai Lietuvoje turime mažai.

Apibendrinant išsakytus pastebėjimus noriu pažymėti, kad mano supratimu vadovėlis atitinka Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių ir mokymo priemonių atitikties teisės aktams įvertinimo ir aprūpinimo jais tvarkos aprašo antrame skyriuje keliamus reikalavimus (patvirtinti Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. V-1005 redakcija).

Prof. dr. Benediktas Šetkus

2023 m. rugsėjo 29 d.